Euroopa Parlament
2024-2029

VASTUVÕETUD TEKSTID

P10_TA(2026)0063

Euroopa Liidu õigusloome kvaliteet ning subsidiaarsus ja proportsionaalsus – raport parema õigusloome kohta, mis käsitleb aastaid 2023 ja 2024

Euroopa Parlamendi 10. märtsi 2026. aasta resolutsioon Euroopa Liidu õigusloome kvaliteedi ning subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse kohta – raport parema õigusloome kohta, mis käsitleb aastaid 2023 ja 2024 (2025/2015(INI))

Euroopa Parlament,

– võttes arvesse Euroopa Liidu lepingu (ELi leping) artiklit 5, eelkõige selles sätestatud subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtet,

– võttes arvesse ELi lepingu ja Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) protokolli nr 1 riikide parlamentide rolli kohta Euroopa Liidus[1],

– võttes arvesse ELi lepingu ja ELi toimimise lepingu protokolli nr 2 subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtte kohaldamise kohta[2],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjoni 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelist parema õigusloome kokkulepet[3],

– võttes arvesse komisjoni 25. oktoobri 2024. aasta 2023. aasta aruannet subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtte kohaldamise ning suhete kohta liikmesriikide parlamentidega (COM(2024)0493),

– võttes arvesse komisjoni 8. septembri 2025. aasta 2024. aasta aruannet subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtte

---

1 ELT C 202, 7.6.2016, lk 203, ELI: http://data.europa.eu/eli/treaty/tfeu_2016/pro_1/oj.
2 ELT C 326, 26.10.2012, lk 206, ELI: http://data.europa.eu/eli/treaty/tfeu_2012/pro_2/oj.
3 ELT L 123, 12.5.2016, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2016/512/oj.

kohaldamise ning suhete kohta liikmesriikide parlamentidega (COM(2025)0473),

– võttes arvesse oma 24. juuni 2021. aasta resolutsiooni Euroopa Liidu õigusloome kvaliteedi ning subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse kohta – raport parema õigusloome kohta, mis käsitleb aastaid 2017, 2018 ja 2019[4],

– võttes arvesse oma 23. novembri 2023. aasta resolutsiooni Euroopa Liidu õigusloome kvaliteedi ning subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse kohta – raport parema õigusloome kohta, mis käsitleb aastaid 2020, 2021 ja 2022[5],

– võttes arvesse oma 17. jaanuari 2024. aasta resolutsiooni aluslepingute nende sätete rakendamise kohta, mis käsitlevad liikmesriikide parlamente[6],

– võttes arvesse komisjoni 29. aprilli 2021. aasta teatist „Parem õigusloome: ühendatud jõududega parema õigusloome poole“ (COM(2021)0219),

– võttes arvesse oma 7. juuli 2022. aasta resolutsiooni parema õigusloome kohta: ühendatud jõududega parema õigusloome poole[7],

– võttes arvesse kodanike õiguste ja põhiseadusküsimuste poliitikaosakonna 2023. aasta oktoobris avaldatud uuringut „The „one in, one out“ principle“ (Põhimõte „üks sisse, üks välja“),

– võttes arvesse kõiki varasemaid komisjoni teatisi, mis käsitlevad vajadust parema õigusloome järele, et saavutada paremad tulemused ELi kodanike hüvanguks,

– võttes arvesse Mario Draghi 9. septembri 2024. aasta aruannet „The future of European competitiveness – A Competitiveness Strategy for Europe“ (Euroopa konkurentsivõime tulevik – konkurentsivõime Euroopa jaoks) (edaspidi „Draghi aruanne“),

– võttes arvesse Enrico Letta 17. aprilli 2024. aasta aruannet „Much more than a market“ (Palju enamat kui turg) (edaspidi „Letta aruanne“),

– võttes arvesse kodukorra artiklit 55,

– võttes arvesse õiguskomisjoni raportit (A10-0020/2026),

---

4 ELT C 81, 18.2.2022, lk 74.
5 ELT C, C/2024/4228, 24.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4228/oj.
6 ELT C, C/2024/5714, 17.10.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/5714/oj.
7 ELT C 47, 7.2.2023, lk 250.

A. arvestades, et ELi lepingu artikli 5 järgi reguleerib liidu pädevuse piire pädevuse andmise põhimõte; arvestades, et liidu pädevuse kasutamist reguleerib subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõte; arvestades, et kooskõlas pädevuse andmise põhimõttega tegutseb EL aluslepingutes seatud eesmärkide saavutamiseks ainult talle liikmesriikide poolt aluslepingutega antud pädevuse piires; arvestades, et pädevus, mida aluslepingutega ei ole liidule antud, kuulub liikmesriikidele;

B. arvestades, et ELi õigusaktid peaksid olema eesmärgipärased, proportsionaalsed, selged, läbipaistvad ja põhjalikud, et kodanikud ja sidusrühmad saaksid neist tegelikku kasu; arvestades, et parem õigusloome aitab tagada ELi poliitika ja õigusaktide tulevikuks ettevalmistatuse, võttes arvesse tehnoloogia, ühiskonna ja keskkonna arengu kiiremat tempot; arvestades, et seetõttu on üha olulisem toetada seadusandlikke ettepanekuid tõenduspõhiste hindamistega; arvestades, et kvaliteetne õigusloome peaks tooma kasu kõigile kui pikaajaline investeering meie ühiskondade ühisesse heaollu ja tulevikku;

C. arvestades, et ELi õigusloome on ajendatud ELi lepingu artiklis 2 sätestatud väärtustest, mis on inimväärikuse austamine, vabadus, demokraatia, võrdsus, õigusriik ja inimõiguste austamine; arvestades, et õigusriigi põhimõte tagab, et kogu liidu tegevus, sealhulgas seadusandlikud ja regulatiivsed protsessid, põhinevad seaduslikkusel, läbipaistvusel ja toimival kohtulikul kontrollil;

D. arvestades, et parem õigusloome on kõigi ELi institutsioonide ühine eesmärk ning ELi institutsioonide ja liikmesriikide ühine kohustus ning seda tuleks toetada läbipaistvuse, proportsionaalsuse, vastutuse ning institutsioonide ja liikmesriikide, kodanike ja sidusrühmade koostööga, tagades samal ajal kõigi Euroopa põhiväärtuste, sealhulgas demokraatia, õigusriigi ja inimõiguste täieliku austamise;

E. arvestades, et oma 18. juuli 2024. aasta poliitilistes suunistes järgmisele Euroopa Komisjoni koosseisule (2024–2029) märkis ametisseastuv president, et „ka tulevaste õigusaktide kavandamisel ja lihtsustamisel tuleb silmas pidada väikeettevõtteid ja subsidiaarsuse põhimõtet“; arvestades, et ta märkis ka, et „parem õigusloome peab olema ühine ülesanne, mille täitmises osalevad kõik asjaomased institutsioonid ja mis hõlmab kogu õigusloomeprotsessi“;

F. arvestades, et komisjon on oma eri teatistes selgelt öelnud, et parema õigusloome saavutamiseks tuleb tagada, et ELi õigus ja poliitikakujundamine põhineksid usaldusväärsetel tõenditel, kaasaksid sidusrühmi, sealhulgas kodanikke ja ettevõtjaid, väldiksid tarbetu koormuse tekitamist ning tooksid ELi kodanikele käegakatsutavat ja kestlikku kasu;

G. arvestades, et liikmesriikide parlamendid on subsidiaarsuse põhimõtte loomulikud kaitsjad ning neil on oluline roll subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtte järgimise tagamisel parlamentidevahelise dialoogi ja varajase hoiatamise süsteemi kaudu, mis võimaldab riikide parlamentidel ja/või kodadel esitada põhjendatud arvamuse, kui nad leiavad, et seadusandlik ettepanek ei vasta subsidiaarsuse põhimõttele;

H. arvestades, et ELi lepingu artikli 4 kohaselt seob liitu ja liikmesriike lojaalse koostöö põhimõte, mille kohaselt nad peavad üksteist abistama aluslepingutest tulenevate ülesannete täitmisel; arvestades, et see hõlmab liikmesriikide ülesannet võtta kõik asjakohased meetmed, et tagada aluslepingutest või ELi õigusaktidest tulenevate kohustuste täitmine;

I. arvestades, et ELi ettevõtete konkurentsivõimet, innovatsiooni ja kasvu ei tohiks tarbetult takistada ülemäärane regulatiivne koormus, mis tooks kaasa investeeringute ja töökohtade väljavoolu EList, millel oleks eriti kahjulik mõju väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele (VKEd); arvestades, et õiguslik prognoositavus ja õiguskindlus on ühtse turu toimimiseks hädavajalikud; arvestades, et ühtne turg seisab endiselt silmitsi takistuste ja killustatusega;

J. arvestades, et ELi õigusaktide läbipaistev, täpne ja ühetaoline kohaldamine on väga oluline kodanike usalduse hoidmiseks ELi vastu, tekitamata kellelegi, sealhulgas ettevõtjatele ja tarbijatele, tarbetut koormust ja lisakulusid; arvestades, et ELi toimimise lepingu artikli 197 kohaselt tuleb tulemuslikku rakendamist käsitada liikmesriikide ühise huvina; arvestades, et liikmesriigid peaksid vältima ELi õigusaktide ülevõtmisel tarbetu haldus- või nõuete täitmisega seotud koormuse lisamist;

K. arvestades, et 2021. aastal kehtestas komisjon põhimõtte „üks sisse, üks välja“, kavatsusega tasakaalustada komisjoni uutest seadusandlikest ettepanekutest tulenev koormus samas poliitikavaldkonnas juba olemasoleva koormuse kaotamisega; arvestades, et see kontseptsioon oma praegusel kujul ei aita paremat õigusloomet saavutada, eelkõige seetõttu, et see ei käsitle õigusloome kvaliteeti, mida ei saa taandada üksnes koormuse ja kulude vähendamise kvantitatiivsetele eesmärkidele, ning kuna see ei hõlma selle võimaliku mõju hindamist ELi praegustele regulatiivsetele eesmärkidele;

L. arvestades, et põhimõtet „üks sisse, üks välja“ ei tohiks mõista seadusandlike aktide arvulise eesmärgina, vaid pigem kulupõhise mehhanismina, mille eesmärk on saavutada reguleerimiskulude käegakatsutav netovähenemine ning parandada ELi turu ja ühiskonna toimimist; arvestades, et jätkuvalt tuleb põhitähelepanu pöörata ettevõtjatele tekkivatele haldus-, vastavus- ja nõuete täitmise kogukuludele, tagades, et kõik uued kohustused tasaarvestatakse;

arvestades, et praegune „üks sisse, üks välja“-lähenemisviis ei ole sellega seoses asjakohane; arvestades, et tuleks kehtestada laiahaardelisem üldine lähenemisviis;

M. arvestades, et hiljutised edusammud tehisintellekti valdkonnas muudavad viisi, kuidas ELi õigust saab hinnata ja kohaldada, minnes piiratud teadmistepõhistelt eksperdisüsteemidelt üle prognoosivatele ja generatiivsetele masinõppemudelitele; arvestades, et selline tehnoloogia, kui seda käsitsetakse nõuetekohase hoolsusega ja põhiõigusi austades, avab uusi võimalusi ja väljakutseid kogu õigusloometsükli jooksul, sealhulgas rakendamiseelse analüüsi, mõju prognoosimise, õigusaktide koostamise, avaliku konsulteerimise ja eelkõige rakendamisjärgse seire ajal, pakkudes sellega märkimisväärseid võimalusi ELi õigusloome õigeaegsuse, täpsuse ja põhjalikkuse parandamiseks;

N. arvestades, et parema õigusloome eesmärk peab olema teenida ELi poliitilisi sihte, eelkõige selle pikaajalisi eesmärke; arvestades, et hästi läbi viidud eelnevad ja järgnevad mõjuhindamised, sealhulgas sotsiaalse, majandusliku ja keskkonnamõju kohta, samuti avalikud konsultatsioonid on teadliku, parema, tõhusa, vastutustundliku ja läbipaistva õigusloome olulised töövahendid; arvestades, et õiguskontrollikomitee kohustus on poliitiliste otsuste tegemise toetamiseks hinnata mõjuhinnangute, toimivuskontrollide ja oluliste hindamiste kvaliteeti;

Subsidiaarsus ja proportsionaalsus

1. tuletab meelde, et ELi lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt on ELil kohustus võtta õigusakte vastu ainult siis ja niivõrd, kui see on vajalik; tuletab meelde, et selle kohustuse eesmärk on võtta õigusaktid vastu võimalikult lähedal ELi kodanikele;

2. tuletab meelde, et parem õigusloome põhineb kaasseadusandjate institutsioonidevahelisel tasakaalul ning ühisel pühendumusel lojaalsele ja läbipaistvale koostööle kogu õigusloometsükli jooksul; märgib, et see peab kajastuma mitmeaastaste prioriteetide seadmises või läbivaatamises ning kord aastas tehtavas ühisavalduses iga-aastaste institutsioonidevaheliste prioriteetide kohta; tuletab meelde, et iga kord, kui komisjon kavatseb tagasi võtta oma iga-aastastes tööprogrammides välja kuulutatud ja menetluses olevad seadusandlikud aktid, peab see olema nõuetekohaselt põhjendatud, võimaldades nõuetekohast konsulteerimist ELi kaasseadusandjatega;

3. tuletab meelde, et muude õiguslike aluste kui seadusandliku tavamenetluse kasutamine on aluslepingutes hoolikalt piiritletud; hoiatab ELi toimimise lepingu artiklil 122 põhinevate ja eriolukordade jaoks ette nähtud seadusandlike protsesside

kasutamise eest väljaspool eriolukordi, mis nõuavad kiiret reageerimist tekkivatele kriisidele;

4. tuletab meelde, et hindamine, mõjuhinnang ja sidusrühmadega konsulteerimine on tõhusa, vastutustundliku ja demokraatliku õigusloomeprotsessi peamised tugisambad;

5. märgib, et 2023. aastal esitasid liikmesriikide parlamendid 22 põhjendatud arvamust, kolmandiku võrra vähem kui 2022. aastal, mis on kooskõlas põhjendatud arvamuste arvu pikaajalise vähenemise suundumusega; märgib, et suurenes ka riikide parlamentide osalemine komisjoniga peetavas laiemas poliitilises dialoogis, kusjuures 2022. aastaga võrreldes suurenes osalemine üle 10 %;

6. märgib, et liikmesriikide parlamendid on alates sellest, kui Lissaboni leping 2009. aastal jõustus, teinud subsidiaarsuse kontrolli ja esitanud põhjendatud arvamusi ainult 577 korral, esitanud 3 803 seisukohta ja kolm korda algatanud kollase kaardi menetluse ega ole ühtegi korda algatanud oranži kaardi menetlust;

7. märgib, et lisaks protokolliga nr 2 loodud subsidiaarsuse kontrolli mehhanismile algatas komisjon 2006. aastal poliitilise dialoogi, mille kaudu esitati 2023. aastal 402 arvamust; märgib lisaks, et nendes arvamustes keskendusid liikmesriikide parlamendid komisjoni 2023. aasta tööprogrammile;

8. märgib, et 2024. aastal möödus 15 aastat Lissaboni lepingu jõustumisest ja kohaldamisest, millega kehtestati ELis kõrgem parlamentaarse kontrolli ja demokraatliku vastutuse tase, eelkõige subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtte kaudu;

9. märgib, et 2024. aasta oli komisjoni kahe ametiaja vaheline üleminekuaasta, mil riikide parlamentaarse kontrolli intensiivsus tavaliselt väheneb; märgib, et nii oli see ka 2024. aastal, mil liikmesriikide parlamendid esitasid 252 arvamust, millest 14 olid põhjendatud arvamused; märgib, et kuigi seda oli 2023. aastaga võrreldes märkimisväärselt vähem, ei ole see üleminekuaasta puhul ebatavaline, ja eelmise üleminekuaastaga (2019. aasta) võrreldes oli vähenemine tagasihoidlikum;

10. väljendab heameelt asjaolu üle, et 2024. aastal parandas komisjon märkimisväärselt liikmesriikide parlamentide arvamuste ja neile antud vastuste üldsusele kättesaadavaks tegemist, võttes kasutusele uue veebipõhise mitme filtreerimisvõimalusega andmebaasi; väljendab lisaks heameelt asjaolu üle, et see täiustus kehtib ka alates 2014. aastast kogutud arvamuste ja vastuste suhtes;

11. nõuab liikmesriikide parlamentide varajasemat, struktureeritud ja sisulist kaasamist ELi poliitikakujundamise tsüklisse, sealhulgas konsulteerimise ja tegevuskava koostamise etapis, mitte alles pärast

seda, kui komisjon on ettepaneku vastu võtnud; rõhutab, et kui anda liikmesriikide parlamentidele aegsasti juurdepääs algatuste eelnõudele, taustaanalüüsidele ja mõju hindamise materjalidele, võimaldaks see subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse kaalutlusi tõhusamalt kontrollida ning tagada, et riikide eksperditeadmised kajastuvad õigusloomeprotsessi algetapis;

12. võtab teadmiseks mitme liikmesriigi parlamendi nõudmised kaasata neid rohkem delegeeritud õigusaktide ja rakendusaktide kontrollimisse; rõhutab, kui oluline on, et liikmesriikide parlamendid selliseid akte eelnevalt kontrolliksid, et tagada subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtte austamine ja järgimine;

13. nõuab tõhustatud koostööd riikide parlamentidega struktureeritud digitaalse dialoogi platvormide kaudu, et tagada õigeaegne teabevahetus uute ELi algatuste kohta; julgustab kaaluma eri kanalite kasutamist, et liikmesriikide parlamentidel oleks võimalik etendada ELi poliitikakujundamises ennetavamat rolli, sealhulgas struktureeritud nn rohelise kaardi mehhanismi kaudu, mis võimaldab teha ühiseid ettepanekuid komisjoni algatuste kohta, tegutsedes mõistlike ja saavutatavate künniste piires; rõhutab, et parlamentidevahelistesse mõttevahetustesse tuleks kaasata kohalikud ja piirkondlikud esindajad, et parandada ELi õigusloome läbipaistvust ja avalikku vastutust selle eest; märgib, et parlamentide mõjuvõimu suurendamine üle reageeriva rolli piiride tugevdaks isevastutust ja ELi tegevuse demokraatlikku legitiimsust;

14. märgib, et 2024. aastal tühistas Euroopa Liidu Kohus seadusandlike läbirääkimiste käigus määrusele lisatud sätte põhjusel, et selle proportsionaalsuse hindamiseks ja üheselt kindlakstegemiseks ei olnud piisavalt teavet; kinnitab veel kord, et subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõte on ELi legitiimsuse jaoks endiselt oluline, ning nõuab tihedamat koostööd ja tõhustatud struktureeritud dialoogi liikmesriikide parlamentidega;

15. rõhutab, et hoolimata ELi poliitikat ja õigusloomet suunavast jagatud eesmärgist teha lojaalset koostööd, sealhulgas liikmesriikide rollist kõigi asjakohaste meetmete võtmisel, et tagada aluslepingutest või liidu institutsioonide õigusaktidest tulenevate kohustuste täitmine, on direktiivide õigeaegse ülevõtmise ja ELi õiguse rakendamise seis endiselt väga erinev; ergutab sellega seoses andma lisatoetust liikmesriikide sellesuunalise haldus- ja tehnilise suutlikkuse suurendamiseks ning nõuab tungivalt, et komisjon tagaks otsusekindla jõustamise, kui koostöö ebaõnnestub;

16. võtab teadmiseks, et on alanud dialoogid rakendamise üle, mida Euroopa Komisjon korraldab oma läbipaistvuse ja osalusdemokraatia alaste pingutuste raames parema õigusloome nimel; julgustab üldisemalt korraldama algatusi, millega soodustatakse kodanikuühiskonna ja ettevõtjate sisulist kaasamist poliitika

kujundamisse; märgib sellega seoses, et on võimalik teha parandusi, et tagada ELi õigusloomeprotsessi suurem läbipaistvus, kõigi sidusrühmade sisendi kaasamine ja lihtsam jälgitavus;

Parem õigusloome

17. rõhutab, et vaatamata parema õigusloome tegevuskava raames tehtud edusammudele tekitab ELi seadusandlus endiselt suurt regulatiivset koormust ja seetõttu on võimalik teha parandusi, et tagada ELi õigusloomeprotsessi suurem läbipaistvus, kõigi sidusrühmade sisendi kaasamine ja lihtsam jälgitavus;

18. kutsub komisjoni ja kaasseadusandjaid üles süstemaatiliselt kohaldama häid õigusaktide koostamise meetodeid ning kasutama selget ja arusaadavat õiguskeelt, tagades sidususe kogu ELi õigustikus ning vältides dubleerimist või vastuolusid, mis tekitavad tarbetut keerukust ja takistavad rakendamist; kordab, et selge ja sidus sõnastus suurendab õiguskindlust ning vähendab kodanike, ettevõtjate ja haldusasutuste halduskoormust;

19. tunnistab õiguskaitse olulist rolli õigusriigi põhimõtte järgimisel ja põhiõiguste kaitsmisel; tuletab meelde, et õiguskindlus, õigusaktide kättesaadavus ja prognoositavus on õigusriigi peamised nõuded; kutsub komisjoni ja kaasseadusandjaid üles tagama, et parema õigusloome vahendid, sealhulgas mõjuhinnangud, konsultatsioonid ja hindamised, aitavad kaasa selgemate, sidusamate ja prognoositavamate ELi õigusaktide koostamisele; kutsub liikmesriike üles tagama, et kõik võimude lahusust mõjutavad põhiseaduslikud või seadusandlikud reformid oleksid täielikult kooskõlas ELi põhiväärtuste ja õiguspõhimõtetega ning et ELi õigusriigi tagamise vahendeid täielikult kasutataks, kuna neil reformidel oleksid väga suured tagajärjed ELi ühtekuuluvusele ja kodanike elule;

20. peab äärmiselt kahetsusväärseks, et komisjon jätab üha sagedamini tegemata mõjuhinnangud, mis moodustavad osa tema enda parema õigusloome raamistikust; on seisukohal, et parema õigusloome tegevuskava eesmärkide saavutamiseks tuleb oluliselt parandada mõjuhinnangute kvaliteeti ja kasutamist;

21. rõhutab vajadust kõigi seadusandlike ettepanekute mõju asjakohase, sõltumatu ja läbipaistva hindamise ning liidu algatuste nõuetekohaste järelhindamiste järele; tuletab meelde, et mitmel korral on Euroopa Parlament komisjoni hinnangute asemel läbi viinud oma mõjuhinnangud; tuletab meelde, et parlament on loonud spetsiaalse mõjuhinnangute ja Euroopa lisaväärtuse direktoraadi, et oleks võimalik teha mõju eel- ja järelhindamisi eesmärgiga toetada tõenditel põhinevat poliitikakujundamist; tuletab siiski meelde, et mõjuhinnangud aitavad poliitilise otsustusprotsessi jaoks teavet anda, kuid ei asenda seda protsessi;

22. rõhutab, et kõigi oluliste seadusandlike ja poliitiliste algatuste mõjuhindamisega peaks kaasnema kulude-tulude analüüs, sealhulgas nende sotsiaalse, majandusliku ja keskkonnamõju kohta; on seisukohal, et sellised analüüsid on hädavajalikud tõenditel põhineva poliitika kujundamiseks ning kodanike ja ettevõtjate usalduse säilitamiseks ELi seadusandluse vastu;

23. kordab oma üleskutset lõimida laste õigused kogu ELi õigusloomesse, võttes mõju hindamise vahendite raames kasutusele laste õiguste testi, mis tagaks, et kõiki ELi seadusandlikke ettepanekuid hinnatakse nende võimaliku mõju suhtes lapse õigustele, tehakse kindlaks mõjutatud valdkonnad ja nähakse vajaduse korral ette alternatiivsete meetmete hindamine; rõhutab, et see protsess peaks hõlmama ELi laste osalusplatvormi, et tugevdada laste häält otsustusprotsessis;

24. tuletab meelde, et vajadus uute õigusaktide järele ei tohiks automaatselt tähendada seda, et kehtivaid õigusakte ei ole enam vaja; on lisaks arvamusel, et iga võimaliku kehtetuks tunnistamise mõju tuleb põhjalikult hinnata, et vältida ootamatuid tagajärgi ja soovimatut mõju; nõuab, et see lähenemisviis põhineks läbipaistval ja tõenditel põhineval metoodikal;

25. rõhutab, et komisjon peab Euroopa Parlamenti ja nõukogu ning asjakohasel juhul riikide parlamente kogu õigusloometsükli jooksul süstemaatiliselt teavitama ja nendega konsulteerima, et tagada ELi poliitikakujundamises demokraatlik vastutus, institutsiooniline tasakaal ja läbipaistvus;

26. tunnistab, et praegused mehhanismid, mis on mõeldud seadusandliku koormuse kontrollimiseks, nagu põhimõte „üks sisse, üks välja“, tihti ei toimi tulemuslikult, kuna puudub õigusaktide tegelike kulude nõuetekohane järelhindamine; märgib konkreetselt põhimõtte „üks sisse, üks välja“ puhul, et see piirdub põhiõigusaktidega; rõhutab, et selle põhimõtte rakendamine ei tohiks mõjutada poliitilisi kohustusi ega parema õigusloome eesmärke, ning rõhutab, et see ei tohiks kaasa tuua mehaanilisi või matemaatilisi otsuseid tunnistada õigusaktid kehtetuks; on lisaks seisukohal, et tõhusate mehhanismide puudumine aegunud või üleliigsete meetmete kõrvaldamiseks kujutab endast tõsist puudust; rõhutab vajadust keskenduda ELi õigusaktide parandamisele, et tagada nende eesmärgipärasus;

27. märgib, et komisjoni koormuse vähendamise eesmärgid on samm arukama reguleerimise poole; tuletab meelde, et õigusaktide süstemaatiline ja tõenditel põhinev hindamine, nagu on ette nähtud parema õigusloome vahendites, peab jääma selle protsessi nurgakiviks;

28. tuletab meelde, et delegeeritud õigusaktidega üksnes täiendatakse või muudetakse alusakti teatavaid mitteolemuslikke osi, samas kui rakendusaktidega tagatakse ühetaolised rakendamistingimused, ning seega tuleks mõlemat kasutada asjakohaselt ja proportsionaalselt ning piirdudes alusaktide kohaldamiseks vajalike tehniliste aspektidega, vältides dubleerimist, kattumist või vastuolusid, mis tekitavad tarbetut keerukust; rõhutab, kui oluline on kohaldada delegeeritud õigusaktide ja rakendusaktide suhtes läbipaistvaid menetlusi koos selge ajakavaga, mis jätab kaasseadusandjatele piisavalt aega sisuliseks ja tulemuslikuks kontrolliks; nõuab, et delegeeritud õigusaktid ja rakendusaktid avaldataks aegsasti, et sidusrühmad saaksid nõuete täitmiseks valmistuda; nõuab, et delegeeritud õigusaktid ja rakendusaktid tehtaks võimaluse korral kättesaadavaks üheaegselt põhiõigusakti jõustumisega, et tagada õiguskindlus ja jõustatavus; kutsub komisjoni üles võtma regulatiivse koormuse üldisel hindamisel arvesse ka kulusid ja tulusid ning delegeeritud õigusaktide ja rakendusaktide nõuetekohast rakendamist ja kohaldamist;

29. kutsub komisjoni üles veelgi suurendama pingutusi, et vähendada kodanike ja ettevõtjate regulatiivseid kohustusi ning parandada ELi õigusaktide kvaliteeti ja toimivust, tagades, et regulatiivsed meetmed on proportsionaalsed ja tõenduspõhised ning annavad kodanikele ja ettevõtjatele selget lisaväärtust; on seisukohal, et praegune lähenemisviis „üks sisse, üks välja“ ei ole sellega seoses asjakohane; nõuab seetõttu laiahaardelisema üldise lähenemisviisi kehtestamist, sealhulgas juhtudel, kui mitut õigusakti saab samal ajal asendada, kehtetuks tunnistada või tagasi võtta, näiteks selleks, et vältida killustumist, dubleerimist, kattumist või liiasust ning vähendada kulusid; märgib, et see lähenemisviis peaks hõlmama selget metoodikat ning sõltumatut ja läbipaistvat seiremehhanismi, et saavutada regulatiivsete kulude netovähenemine, võttes samal ajal arvesse ka kulusid, mis tulenevad sellest, et õigusakte ei võeta vastu seal, kus on oodata ELi lisaväärtust; rõhutab, et keskenduda tuleks tarbetu halduskoormuse vähendamisele, samas saavutades ELi poliitikaeesmärgid, sealhulgas sotsiaal-, keskkonna- ja tarbijakaitse vallas; nõuab lisaks, et Euroopa Parlamendil oleks suurem roll ELi õigusaktide järelhindamisel ja eespool nimetatud lihtsustamismeetodi rakendamise seires;

30. võtab teadmiseks õiguskontrollikomitee kaasamise kehtivate õigusaktide mõju hindamisse, toimivuse kontrolli ja põhjalikku hindamisse; kutsub komisjoni üles uurima võimalusi õiguskontrollikomitee sõltumatuse, suutlikkuse, volituste ja menetluste edasiseks tugevdamiseks, sealhulgas tagades sellele piisavad vahendid, et vaadata läbi senisest suurem osa komisjoni algatustest; nõuab õiguskontrollikomitee tegevuse läbipaistvuse suurendamist, sealhulgas selle arvamuste kiiremat avaldamist ja suuremat selgust komitee soovituste järelmeetmete osas; rõhutab, et

õiguskontrollikomitee töö ei tohiks seadusandlike ettepanekute vastuvõtmist põhjendamatult edasi lükata;

31. on seisukohal, et juhtudel, kui õiguskontrollikomitee esitab mõjuhinnangu kohta negatiivse arvamuse, tuleks parlamenti nõuetekohaselt ja õigeaegselt teavitada, et ta saaks hinnata, kas ettepanekuga edasi minna või see tagasi lükata;

32. märgib, et komisjoni iga-aastasel koormusanalüüsil on keskne roll koormuse vähendamise edukuse jälgimisel; rõhutab siiski, et kulude ja kumulatiivse mõju mõõtmiseks kasutatava arvutuse ja metoodika osas on vaja suuremat läbipaistvust, et tagada vastutus ja poliitikavaldkondade vaheline võrreldavus;

33. kiidab heaks Draghi aruandes väljendatud idee töötada välja ühtne ja selge metoodika uute õigusaktide kulude kvantifitseerimiseks, ning on seisukohal, et sellise metoodika peaks välja töötama komisjon;

34. märgib, et aruandekohustused tekitavad ettevõtetele, eelkõige VKEdele sageli märkimisväärseid halduskulusid; on seisukohal, et selliseid kohustusi tuleks ühtlustada ja et tuleks rohkem toetada aruandluse digiteerimist; tunnistab siiski tulemusliku aruandluse tähtsust õiguspäraste avaliku poliitika eesmärkide jälgimisel ja õigusaktide jõustamisel ning seega üldiste huvide teenimisel; kutsub seetõttu komisjoni ja liikmesriike üles hindama võimalikke ettevõtete toetusmeetmeid, et minimeerida aruandlusega seotud kulusid ELi õigusaktide rakendamisel, ning hindama aruandes ka selliste mehhanismide loomise teostatavust, millega hüvitatakse ettevõtetele nõuetekohaselt täidetud aruandlusülesanded;

35. kutsub komisjoni üles süstemaatiliselt alt üles lõimima andmeid selle kohta, kuidas kodanikud praktikas tajuvad, mõistavad ja kasutavad oma õigusi, sealhulgas kogemusi jõustamis- ja õiguskaitsemehhanismidega; nõuab nende andmete paremat kajastamist parema õigusloome suunistes ja töövahendites; kutsub komisjoni ja kaasseadusandjaid üles suurendama ELi õigusaktide praktilist kohaldatavust poliitikatsükli igas etapis, sealhulgas kodanike ja ettevõtjate tõelise kaasamise kaudu poliitika kujundamise ajal, kasutajakesksel koostamisel, õigusaktide eelnõude kasutajapoolsel katsetamisel ja õigusloomejärgsel konsulteerimisel;

Õigusloome kvaliteet ja parem õigusloome konkurentsivõime tagamiseks

36. nõuab, et selliseid protsesse nagu hindamine ning õigusloome kvaliteedi ja tulemuslikkuse programm (REFIT), mille eesmärk on õigusakte lihtsustada, kasutataks sagedamini; on samuti seisukohal, et erinevaid õigusloometehnikaid, mis võivad aegunud või üleliigsete meetmete puhul abiks olla, kasutatakse liiga vähe või halvasti;

37. tuletab meelde, et Draghi aruandes rõhutati reeglite lihtsustamist kui üht kolmest uuendatud Euroopa partnerluse üldeesmärgist[8]; juhib tähelepanu sellele, et lihtsustamine eeldab ka keskendumist arukatele rakendusstrateegiatele, pragmaatilist, õiguslikult usaldusväärset ja tõhusat lähenemisviisi ettevõtete ja eelkõige VKEde halduskoormuse leevendamiseks ning kokkulepitud reeglite võimalikult lihtsat rakendamist; tuletab lisaks meelde, et Letta aruandes rõhutatakse samuti, et õigusloome peaks ühtsel turul majandustegevust ja innovatsiooni pigem hõlbustama kui takistama[9];

38. väljendab heameelt selle üle, et 2023. aastal võeti kasutusele uus VKEde ja konkurentsivõime kontroll, millest on saanud mõjuhinnangute kohustuslik lisa; väljendab heameelt komisjoni presidendi Ursula von der Leyeni lubaduse üle, et see uus VKEde ja konkurentsivõime kontroll aitab vältida regulatiivset koormust, säilitades samal ajal kõrged standardid; märgib, et nüüd peavad sõnadele järgnema teod, mis keskenduvad VKEde toetamisele ning annavad neile vahendid ELi eesmärkide saavutamiseks ja ELi õigusaktide rakendamiseks;

39. nõuab, et täielik konkurentsivõime kontroll muutuks tavapäraseks ja hõlmaks peamiste õigusaktide pakettide kumulatiivse mõju hindamist, mitte üksikute õigusaktide eraldi hindamist; kinnitab, et Euroopa konkurentsivõime ja suveräänsuse tugevdamiseks tuleb vastu seista välisele survele nõrgestada ELi õigusraamistikku;

40. kordab põhimõtte „kõigepealt mõtle väikestele“ tähtsust parema õigusloome nurgakivina, mis tagab, et VKEde vajadusi ja suutlikkust võetakse süstemaatiliselt arvesse poliitikatsükli igas etapis alates kavandamisest kuni rakendamise ja hindamiseni; rõhutab, kui oluline on teha kindlaks põhjuslikud seosed regulatiivsete sätete, ettevõtete käitumise ja kasutajate kasu vahel ning hinnata võimalikke soovimatuid tagajärgi ja ebaproportsionaalset nõuete täitmisega seotud koormust VKEdele;

41. väljendab heameelt regulatiivsete katsekeskkondade laiema kasutamise üle tulevikusuunitlusega sektorites, et toetada innovatsiooni, vähendada nõuete täitmisega seotud kulusid ja pakkuda VKEdele õiguskindlust;

42. võtab teadmiseks komisjoni lubaduse vähendada aruandekohustust 25 %, kuid rõhutab, et see eesmärk ei tohi kahjustada läbipaistvust ja kontrolli ELi poliitikaeesmärkide täitmisel; märgib lisaks, et VKEde halduskulusid ja aruandlust kavatsetakse vähendada 35 %; tuletab

---

8 M. Draghi, „The future of European Competitiveness – A Competitiveness Strategy for Europe“ (Euroopa konkurentsivõime tulevik – Euroopa konkurentsivõime strateegia), Euroopa Komisjon, 9. september 2024, A osa, lk 67–68.

9 E. Letta, „Much more than a Market“ (Palju enamat kui turg), Euroopa Ülemkogu, aprill 2024, lk 130.

lisaks meelde, et aruandekohustused moodustavad vaid väikese osa kogu regulatiivsest koormusest, mis hõlmab ka haldus-, rakendamis- ja nõuete täitmisega seotud kulusid, mis tulenevad nii ELi kui ka riikide õigusaktidest; märgib, et komisjoni 25 % vähendamiseesmärki tuleks seetõttu vaadelda laiema eesmärgi raames, milleks on üldkulude ja keerukuse vähendamine, sealhulgas vajaduse korral riiklike reeglite edasise lähendamise teel; nõuab seetõttu ambitsioonikamat ja kvaliteetsemat lähenemisviisi, mille eesmärk on kõiki regulatiivseid kulusid veelgi rohkem vähendada, sealhulgas innovatsioonisõbraliku reguleerimise katseprojekti, et teha õigusloome varajastes etappides kindlaks idufirmade ja uue tehnoloogia ees seisvad tõkked;

43. väljendab lisaks heameelt selle üle, et ametisse on nimetatud komisjoni asepresident, kes vastutab sõnaselgelt rakendamise ja lihtsustamise eest; väljendab heameelt rakendamist käsitlevate dialoogide kasutamise üle ning julgustab korrapäraselt kontrollima liidu õigustiku tegelikku olukorda ja tegema stressiteste, et hinnata kumulatiivset mõju konkurentsivõimele, innovatsioonile ja VKEdele ning ELi poliitikaeesmärkide saavutamisele ja leida võimalusi tulemuslikuks lihtsustamiseks; rõhutab sellega seoses, kui olulised on põhjalikud mõjuhinnangud, millesse on süstemaatiliselt lõimitud toimivus- ja konkurentsivõime kontroll ja VKE-testid;

44. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles süstemaatiliselt lõimima konkurentsivõime kaalutlused lihtsustamisalgatustesse, tagades kodanikke ja ettevõtjaid mõjutavate haldusmenetluste ühtlustamise, seadmata ohtu olulisi kaitsemeetmeid; rõhutab, et tarbetu bürokraatia vähendamine, digilahenduste laiendamine ja vastastikuse tunnustamise parandamine võib vähendada nõuete täitmisega seotud kulusid, hõlbustada liikuvust ning tugevdada ühtse turu konkurentsivõimet ja atraktiivsust;

45. on seisukohal, et konkurentsivõimet ja siseturu edasist integratsiooni silmas pidav lihtsustamine eeldab üldist lähenemisviisi asjakohastele ELi ja riiklikele õigusaktidele; juhib tähelepanu sellele, et erinevused eri liikmesriikide riiklikes eeskirjades võivad samuti põhjustada õiguskindlusetust ja täiendavaid halduskulusid; kutsub sellega seoses komisjoni üles kaardistama kõik kehtivad finants- ja muud õigusaktid ning äriühingute halduskohustused, mis tulenevad ELi õigusest, samuti riiklike äriühinguõiguse normide kohased kohustused; nõuab, et kaardistamine oleks aluseks põhjalikule hindamisele, mis hõlmaks kulusid ja tulusid, erinevaid avalikke huve, mida õigusaktid teenivad, õigusaktide kattumist ning ühtlustamise ja lähendamise võimalusi; kutsub komisjoni üles kasutama seda hinnangut, et esitada vajaduse korral ja kõigi asjaomaste osalejate ja sidusrühmade toimival osalusel ning nõuetekohasele mõjuhinnangule tuginedes ettepanekud aegunud sätete ajakohastamiseks ja põhjendamatute tõkete kõrvaldamiseks proportsionaalsete meetmete abil, et saavutada ülespoole suunatud lähenemine;

46. rõhutab, et suur potentsiaal peitub digivahendite ja tehisintellektil põhinevate lahenduste kasutamises, et lihtsustada nõuete täitmist, vähendada regulatiivseid kulusid ja suurendada teabe kättesaadavust; on seisukohal, et sellega seoses tuleb veelgi uurida võimalusi digivahendite abil paremaid ja kiiremaid lahendusi leida ning et hiljuti vastu võetud õigusakte tuleb rakendada; rõhutab, et see nõuab suutlikkuse suurendamist ja toetavaid meetmeid, et varustada igas suuruses ettevõtted, haldusasutused ja kodumajapidamised vajaliku digitaristu ja digioskustega;

47. kutsub komisjoni üles katsetama uudseid tehisintellekti vahendeid ja kaaluma nende kasutuselevõtmist – kaasa arvatud suured keelemudelid, mida täiendab päringgenereerimine – et parandada ELi õiguse rakendamise seire tõhusust ja täpsust, mis võimaldab mittevastavusi kiiremini avastada, kaebustele õigeaegsemalt reageerida ja esilekerkivatele probleemidele ennetavalt lahendusi leida;

48. nõuab tungivalt, et liikmesriigid hoiduksid ELi õigusaktide ülevõtmisel tarbetu haldus- või regulatiivse koormuse lisamisest (üleregulеerimisest) ning kutsub komisjoni üles sellised juhtumid kindlaks tegema ja avaldama need oma iga-aastastes rakendamisaruannetes; tunnistab vajadust ELi õigusaktide järjepideva ja mõjusa ülevõtmise järele kõigis liikmesriikides, et tagada õiguskindlus ja võrdsed tingimused; nõuab tungivalt, et liikmesriigid hoiduksid direktiivide hilinenud, mittetäielikust või ebatäpsest ülevõtmisest, ning julgustab neid tegema koostööd ja osalema heade tavade vahetamises, et direktiivide rakendamine oleks proportsionaalne ja toimiv;

49. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tegelema ühtsel turul VKEsid mõjutava õigusliku killustatusega, sealhulgas tarbetute riiklike formaalsustega, ning seadma esikohale vastastikuse tunnustamise ja koostalitlusvõime raamistikud;

o
o o

50. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule ja komisjonile.